

מסורת הש"ס

(א) [מוסף' פ"ב ע"ש], (ב) [רש"ש מח"ו], (ג) ליקולע כנ"ל (רש"ל), (ד) [ג"ל ישמעאל],

‏‏

תורה אור השלם

1. והג' שבעת תעשה לך בבכורי קציר חטים וחרג האִסִּיף תקופת השנה: שמות לר כב

‏‏

גליון הש"ס

גמ' טר סבר כול' חג בע"ה. עין טורי אכן תגיה דף י"ז ע"ב ד"ה אר"י:

‏‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ששה עשר לפני וכו' ששה עשר מימי ניסן ותקופה:

‏‏

מוסף רש"י

יום תקופה גומר כו'. ראה רש"י בעמוד ב ושיין לבאן.

דיני ממונות בשלשה

רבי יוסי אומר אחד ועשרים יום. אם כריך להשלים כ"א יום מחודש

תשרי על תקופת תמוז שתקופת תשרי נופלת בכ"ב מעברין ומוסיפין חודש אחד ודוחין את המועדות כדי שמקדים תקופת תשרי לחג אבל

אם היתה תקופת תשרי נופלת בכ"א דהיינו יום אחד בתוך חולו של

מועד אין מעברין: **חג האסיף**. ומן

האסיף שצמח דהיינו חולו של חג שיכול לאסוף בו דבר האבד השמר שיהא בתקופת שנה הנכנסת ולא בתוך תקופת תמוז שהיא משנה שעברה. ר' יהודה סבר כולו חג בעינן כלומר כל חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תמוז חסירה ששה עשר הרי יום אחד מחולו של מועד נמשך לתוכה דחמשה עשר יום טוב ויום ששה עשר חולו של מועד אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת ביום ט"ו

הרי כל חולו של מועד בתקופה חדשה ואין מעברין. ר' יוסי אומר מקלת חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תשרי נופלת ביום כ"ב שהוא יום טוב האחרון מעברין את השנה ודוחין את המועדות כדי להקדים תקופה לחג אבל אם רואין בית דין באדר שתפול תקופת תשרי ביום כ"א שהוא שביעי של ערבה דאיכא מקלת חולו של מועד בתקופה חדשה אין מעברין. ולמיעבריה לאלול ולדחייה למועד חד יומא ואיכא לר' יהודה כוליה חג ולרבי יוסי מקלת חג כפרסין לקמן (ע"ב) גצי תקופת ניסן ליעבריה לאדר לא אפשר משום דלא מיקלע לן תשרי בזימא דחזיא אי מיעברין לאלול דהא מעיקרא מסדרינן לירחי דסימאוו כי היכי דלא ליקלע תשרי באד"ו משום דאתו תרי שני צהדדי ומשום שביעי של ערבה דלא ליקלע בשבת וכדאמרין התם (ר"ה דף יט:.) מיומת עזרא ואילך לא מנינו אלול מעובר דלא אינטריך דמעיקרא סדרינן לירחי דלא ליקלע באד"ו ואי נינטריך לעצורי מיקלקלא

ראש השנה כדאמרין בראש השנה (שס) ובמסכת סוכה (דף מג:.) נמי גבי שביעי של ערבה אמרינן לא מיקלע אלול^(א) בשבת אלמא אגן הוא דמעיינינן במילתא מעיקרא ומסדרינן לירחי כי היכי דלא ^(א)מיקלע באד"ו הלכך כיוון דיוס שלשים של אלול מיקלע בשלשה או בה' או צו' אי דמית ליה חד יומא צין על ידי עיבור אלול צין על ידי עיבור חדש אחר מיקלע ראש השנה באד"ו ואי מיקלע בשני בשבת דאפשר

למידחייה למחר הואיל וצריב השנים לא שכיח לא פרכינן ליה ולעצורי תרי ירחי ולדחייה תרי יומי לא אפשר דקיימא לן במס' ערכין (דף ט:.) דלא נראה לחכמים לעבר שמנה חדשים צשנה אלא אם כן היתה שנה שלפניה מעוברת וכיון דבסדר ההדשים אחד מלא ואחד חסר מיקלע לן תקופה ביום י"ו לרבי יהודה או בכ"ב לרבי יוסי אי מעברין עוד תרי ירחי הוו להו שמנה מעוברין הלכך מעברין את השנה: **אי קסברי יום תקופה גומר**. יום שהתקופה נופלת בו הוא גמר תקופה שעברה ואינה מתקופה חדשה למה לי לרבי יהודה ששה עשר חסירה ולרבי יוסי כ"א צלאו הכי אפילו לא חסרה אלא חמשה עשר לר' יהודה ותפול חדשה בששה עשר או עשרים לרבי יוסי ותפול באחד ועשרים לא לר' יהודה איכא כוליה חג ולא לר' יוסי איכא מקלת חג דהא יום שביעי של ערבה שנופלת בו תקופה מאותה שעברה הוא ולר' יהודה נמי יום ט"ו מתקופה שעברה וליכא כוליה חג: **מתחיל**. הוא ראשון לימי תקופה הצאה. הלכך לר' יהודה אם תפול בששה עשר שהוא ראשון לחולו של מועד איכא כוליה חג ולר' יוסי אם תפול בשביעי של ערבה איכא מקלת: **מיסיצי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה**. וכיון דיום תקופה גומר למה לי חסירה ששה עשר: **ועוד תניא**. לר' יהודה עשרים דשמעינן מניה דר' יהודה מקלת חג הוא דבעי וקשיא לשמואל בתרמי: **ששה עשר**. ונופלת בשצעה עשר: **עשרים**. ונופלת בכ"א ואע"ג דהוא יום אחרון לחולו של מועד ליכא מקלת חג דלר' יהודה יום תקופה גומר ואינו מן ההדשה: **ששה עשר לפני הפסח מעברין**. אם תקופה שלפני הפסח דהיינו תקופת טבת חסירה ששה עשר (א) בניסן ותקופה נופלת בשצעה עשר מעברין את השנה שכשאתה מונה משצעה עשר בניסן ז"א יום לתקופת ניסן וז"א יום לשל תמוז הרי הם כלים בכ"א בתשרי ותקופה נופלת בכ"ב וזע"ג דלרבי יוסי מיזם תקופה מתחיל ליכא מקלת חג בתקופה חדשה כיצד טול י"ד דניסן שהוא מלא ואייר וסיון ג"ט ותמוז ואב ג"ט הרי קל"צ ואלול כ"ט שהוא חסר הרי קס"א וכ"א דתשרי הרי קפ"ב ימי שמי תקופות ושל תשרי נופלת בכ"ב משום הכי מעברין אבל נפלה תקופת תשרי ביום כ"א אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא יום אחד מחולו של מועד בתקופה חדשה: **ששה עשר לפני החג**. אם חסרה תקופת תמוז שהוא לפני החג ששה עשר מימי תשרי ונפלה של תשרי ציי"ן אין מעברין דאיכא מחולו של מועד בתקופה חדשה טובא. ולקמן פריך אמאי אמר שימסר אפילו חסרה שיבסר ותמניסר וי"ט ועשרים קאמר נמי ר' יוסי דאין מעברין דהא ששה עשר לפני הפסח הוא דמעברין דהיינו משום דמטיית תקופת תשרי בכ"ב: **אף ששה עשר לפני החג מעברין**. דקסבר כוליה חג בעינן. ולקמן פריך היינו תנא קמא: **אחרים**. מפרש טעמיהו לקמן [ע"ב]:

פרק ראשון סנהדרין

יג.

רבינו חננאל

ר' יוסי אומר כ"א יום אבל אם היתה חסרה לר' יהודה ט"ו יום ולר' יוסי כ' אין מעברין. ושניהם מקרא אחד דרשו וחג האסיף תקופת השנה. ר' יהודה סבר בעינן בתקופה חדשה כוליה חג האסיף והוא חולו של מועד שקרא חג ויתכן לך לאסוף בו זולתי יום ראשון בלבד שהוא אסור ור' יוסי סבר אפי' יום שביעי של חג אם יהיה בו תקופה חדשה די ואמרנן ר' יהודה ור' יוסי מאי קסברי אי קסברי יום תקופה גומר אפילו אינה חסרה י"ו יום אלא ט"ו יום בלבד והתקופה חלה ביום י"ו של תשרי כיון דאמרת יום תקופה גומר הנה יום י"ו של תשרי חג התקופה הישנה חשוכו ואינו מוצא כל ימות חג האסיף בתקופה חדשה דהא יום י"ו של תשרי מחולו של מועד הוא. וכן לר' יוסי יום כ"א של תשרי הוא אחרית חולו של מועד והוא גומר נמצא כל החג בתקופה ישנה. ופקי' ר' יהודה ורבי יוסי סברי יום תקופה מתחיל. מיתביב יום תקופה גומר דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר יום תקופה מתחיל ועוד תניא אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה תקופה חסרה רובו של חודש וכמה רובו של חודש י"ו יום. ר' יהודה אומר שתי ידות בחדש עשרים יום כר קשיא לרב כי רב אמר דסביבא ליה לר' יהודה רובו של חודש י"ו יום והתניא ר' יהודה אומר עשרים יום ועלתה קשיא לרב קשיא ונדחו דברי רב וחורנו לפרש הברייתא הוו. אמר מר ר' יהודה אומר שתי ידות בחודש כ' יום. ר' יוסי אומר מחשבין י"ו לפני הפסח מעברין י"ו לפני החג אין מעברין ואקשינן מכדי בין ר' יהודה דקתני אם היתה התקופה חסירה כ' יום מתשרי מעברין מכלל שאם היתה חסרה י"ט אין מעברין ובין ר' יוסי דקתני אם היתה תקופת טבת חסירה י"ו יום בניסן מעברין דשלח רב הונא בר אבא לרבא כי חזית דמשכח תקופת טבת עד י"ו בניסן עברה לההיא שתא ולא תחוש לתדא דבעינן אביב בחודשה של תקופה. ועוד בעינן חג הבא בזמן אסיפה וליכא. דהא כי חשבת דאשתיריו מניסן משכח תקופת ניסן עד י"ח בתמוז ומשכח תקופת תמוז עד כ"א יום של תשרי. השתא בין לר' יהודה דסבר אם היתה תקופת תשרי חסרה י"ט יום אין מעברין וכן לר' יוסי דסבר אם היתה תקופת תשרי חסירה כ' יום אין מעברין תרייהו מקלת חג בעו מאי בין יום י"ט ליום כ' ופקי' יום תקופה גומר איכא בינייהו. ר' יהודה סבר יום תקופה גומר ואם היתה התקופה חסרה כ' יום וחלה תקופת תשרי ביום כ"א לתודש. כיון שהוא גומר נמצא כל החג מועד. ור' יוסי סבר יום י"ח או י"ט או כ' אין

ורבי יוסי סבר מקצת חג בעינן. פ' קנותרס דליכא למיפרך וליעבריה לאלול דא"כ מיקלע תשרי באד"ו ודוקא לאחרים דקיימי בתקופת ניסן הוא דפריך לקמן וליעבריה לאדר משום דמצינן בקייטא לחסר חד ירחא טפי מכסדרן ויחזור תשרי לדוכתיה ביום הגון ור"ת מפרש דלקמן פריך לכולהו תנאי דאשכחנא כמה תנאי דלא חיישי לאד"ו כי ההיא דס"פ אלו קשרים (שבת דף קיג.) דחלצי שבת קריצים ביום הכפורים דפליגי בה רבי (י' שמעון) ור"ע וזי משני מלמעלה למטה קא חשיב ה"ה גמי לכולהו תנאי ת"ק ורבי יהודה ור' יוסי ור"ש וקשה דלא יתכן לפרש כן מילתא דר' יוסי דקתני ט"ו לפני הפסח מעברין ט"ו לפני החג אין מעברין ועוד דבס"פ החללי (סוכה דף קד:.) לא אשכח תנא דאמאי כוותיה מתניתין דחלצי שבת קריצים ביום הכפורים אלא אחרים ועוד דרבינא דמשני לעולם אחרים בתשרי קיימי משמע דאתא לשנויי דלא תיקשי וליעברו לאדר ולא זריככו למימר מלמעלה למטה קחשיב ומייה גס לפירוש הקותרס ז"ל ע"כ דרבינא לא תירץ כלום מקושיא דלמיעבריה לאדר דהא אליבא דאחרים קיימא דלא חיישי לאד"ו וזריך גמי לומר לדידיה דמלמעלה למטה קחשיב ומהאי טעמא גמי צמס דחק בקנותרס לפרש דמעברין לאדר שפיר משום דאפשר לתקוני תשרי צמד מירחי קייטא דלא צריך לטעם זה כיון דאליבא דאחרים קיימי' ואין להקשות דהשתא גמי כי נעבר דאמר שלם מיקלע תשרי באד"ו למאן דאמר דחודש העיבור כ"ט יום דהא אפשר לתקוני מחד ירחי קייטא למלאות חד טפי מכסדרן וכן למאן דאמר ל' יום לחסר חד מירחי קייטא:

ב"ו לפני הפסח מעברין. פירוש

ט"ו ונופלת ציי"ן משום תשרי

דמקופה נופלת בכ"ב וליכא אפילו מקלת חג ואפילו נופלת תקופת ניסן צט"ו בניסן או בתחילת היום או בשש שעות ביום מיקלע נמי תקופת תשרי בכ"ב שהרי יש צין תקופה לתקופה ז"א יום וז' שעות ומחלף אלא דכי נפלה תקופת ניסן ציי"ן פסיקא ליה דלעולם מעברין אבל צט"ו אם בתחילת הלילה נופלת או בחלי הלילה אין מעברין ומשם ואילך מעברין:

איכא

ערכין (דף ט:.) דלא נראה לחכמים לעבר שמנה חדשים צשנה אלא אם כן היתה שנה שלפניה מעוברת וכיון דבסדר ההדשים אחד מלא ואחד חסר מיקלע לן תקופה ביום י"ו לרבי יהודה או בכ"ב לרבי יוסי אי מעברין עוד תרי ירחי הוו להו שמנה מעוברין הלכך מעברין את השנה: **אי קסברי יום תקופה גומר**. יום שהתקופה נופלת בו הוא גמר תקופה שעברה ואינה מתקופה חדשה למה לי לרבי יהודה ששה עשר חסירה ולרבי יוסי כ"א צלאו הכי אפילו לא חסרה אלא חמשה עשר לר' יהודה ותפול חדשה בששה עשר או עשרים לרבי יוסי ותפול באחד ועשרים לא לר' יהודה איכא כוליה חג ולא לר' יוסי איכא מקלת חג דהא יום שביעי של ערבה שנופלת בו תקופה מאותה שעברה הוא ולר' יהודה נמי יום ט"ו מתקופה שעברה וליכא כוליה חג: **מתחיל**. הוא ראשון לימי תקופה הצאה. הלכך לר' יהודה אם תפול בששה עשר שהוא ראשון לחולו של מועד איכא כוליה חג ולר' יוסי אם תפול בשביעי של ערבה איכא מקלת: **מיסיצי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה**. וכיון דיום תקופה גומר למה לי חסירה ששה עשר: **ועוד תניא**. לר' יהודה עשרים דשמעינן מניה דר' יהודה מקלת חג הוא דבעי וקשיא לשמואל בתרמי: **ששה עשר**. ונופלת בשצעה עשר: **עשרים**. ונופלת בכ"א ואע"ג דהוא יום אחרון לחולו של מועד ליכא מקלת חג דלר' יהודה יום תקופה גומר ואינו מן ההדשה: **ששה עשר לפני הפסח מעברין**. אם תקופה שלפני הפסח דהיינו תקופת טבת חסירה ששה עשר (א) בניסן ותקופה נופלת בשצעה עשר מעברין את השנה שכשאתה מונה משצעה עשר בניסן ז"א יום לתקופת ניסן וז"א יום לשל תמוז הרי הם כלים בכ"א בתשרי ותקופה נופלת בכ"ב וזע"ג דלרבי יוסי מיזם תקופה מתחיל ליכא מקלת חג בתקופה חדשה כיצד טול י"ד דניסן שהוא מלא ואייר וסיון ג"ט ותמוז ואב ג"ט הרי קל"צ ואלול כ"ט שהוא חסר הרי קס"א וכ"א דתשרי הרי קפ"ב ימי שמי תקופות ושל תשרי נופלת בכ"ב משום הכי מעברין אבל נפלה תקופת תשרי ביום כ"א אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא יום אחד מחולו של מועד בתקופה חדשה: **ששה עשר לפני החג**. אם חסרה תקופת תמוז שהוא לפני החג ששה עשר מימי תשרי ונפלה של תשרי ציי"ן אין מעברין דאיכא מחולו של מועד בתקופה חדשה טובא. ולקמן פריך אמאי אמר שימסר אפילו חסרה שיבסר ותמניסר וי"ט ועשרים קאמר נמי ר' יוסי דאין מעברין דהא ששה עשר לפני הפסח הוא דמעברין דהיינו משום דמטיית תקופת תשרי בכ"ב: **אף ששה עשר לפני החג מעברין**. דקסבר כוליה חג בעינן. ולקמן פריך היינו תנא קמא: **אחרים**. מפרש טעמיהו לקמן [ע"ב]:

בתקופה ישנה לפיכך צריך להיות התקופה חסרה י"ט יום וביום כ' חלה התקופה. נשאר יום א' מן החג בתקופה חדשה והוא יום ערבה. שהוא אחרית חולו של התקופה מן החדשה הוא ודיו אפי' ביום כ"א לתודש אם חלה התקופה דיו והאי דקתני ר' יוסי אומר י"ו לפני החג אין מעברין לאו דדוקא הוא דהא אפי' י"ז או